

25. APRIL 2014

Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland

Sentralbanksjef Øystein Olsen. Innledning til høring om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland 2013 i Stortingets finanskomité.

Med forbehold om endringer under fremføringen.

Takk til komiteens leder for invitasjonen til å snakke om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland.

Rammeverket for forvaltningen av fondet bygger på en klar ansvars- og rolledeling mellom eier og forvalter. Sentrale rammer og veivalg bestemmes av regjering og Storting. Norges Banks rolle er å sørge for en høyest mulig avkastning over tid, innenfor rammene som politiske myndigheter trekker opp.

Siden det første innskuddet i 1996 har fondet vokst til over 5000 milliarder kroner. Av dette er om lag en tredel – 1800 milliarder kroner – avkastning.

For å få avkastning, må vi ta risiko. Fondet har en særlig lang tidshorisont og betydelig evne til å bære kortsiktig risiko. Dette ligger bak valget av en forholdsvis høy aksjeandel. Det er også grunnen til å gå inn i andre aktivaklasser, som eiendom. Vi kan hente ut en meravkastning i forhold til markedet hvis vi utnytter våre særtrekk i investeringsvalgene vi tar. Når nye selskaper blir børsnotert, inkluderes de i aksjeindeksene. I noen tilfeller kan fondet oppnå bedre vilkår ved å gå inn i nye selskaper i forkant av en planlagt børsnotering.

Samtidig med at fondet har vokst, har Norges Bank vunnet nye erfaringer i forvaltningen. Investeringsuniverset som fondet kan investere i er utvidet. Hvert år legger vi nye fremvoksende økonomier til listen over land vi kan investere i. Formålet er hele tiden å oppnå et bedre forhold mellom avkastning og risiko over tid.

Det er etablert et omfattende rammeverk for styring og kontroll med fondet. Finansdepartementet fastsetter forvaltningsmandatet. Hovedstyret har innenfor mandatet fastlagt nærmere retningslinjer til leder for Norges Bank Investment Management. Innenfor disse retningslinjene fatter NBIM beslutninger om enkeltinvesteringer.

Kontrollen og tilsynet med forvaltningen følger de samme linjene som delegeringen av investeringsbeslutningene. Risiko og avkastning blir jevnlig rapportert til og diskutert i hovedstyret. Hvert kvartal rapporterer Norges Bank om forvaltningen til fondets eiere.

Norges Bank arbeider for å sikre fondets langsiktige, finansielle verdier. Ansvarlig investeringsvirksomhet er en sentral del av den oppgaven.

I eierskapsarbeidet bruker banken en rekke virkemidler. Vi fremmer internasjonale prinsipper og standarder, uttrykker forventninger som eier, og utøver eierskap gjennom stemmegivning og selskapskontakt. Hensynet til selskapsstyring, miljømessige og samfunnsmessige forhold integreres i investeringsprosessen og i risikostyringen. I flere tilfeller har hensynet til langsiktig bærekraft ført til at banken har solgt seg ut eller latt være å kjøpe verdipapirer. Vi erfarer at det er positive vekselvirkninger mellom eierskapsarbeidet og investeringsvirksomheten for øvrig.

Det er politiske myndigheter som fastlegger kriteriene for utelukkelse av enkeltsselskaper fra investeringsuniverset. Regjeringen foreslår nå at selve vedtaket om utelukkelse skal delegeres til Norges Bank. En samling av virkemidlene kan gjøre eierskapsarbeidet mer slagkraftig. Det blir lettere for selskapene å forholde seg til en enkelt representant for fondet, og det kan bidra til konsistens og forutsigbarhet i arbeidet.

Norges Bank ønsker å utvikle rapporteringen om ansvarlig investeringspraksis. Vi er godt forberedt på å få et utvidet ansvar innenfor klart definerte rammer. Norges Bank må samtidig ha tilstrekkelig grad av frihet til å organisere og gjennomføre forvaltningsoppdraget på en hensiktsmessig måte.

Det overordnede målet med forvaltningen må ligge fast: høyest mulig avkastning innenfor akseptabel risiko. Dette vil sikre og bygge formuen for fremtidige generasjoner.